

Il-Milied fil-Qwiel Maltin

jikteb Dr Coronato Grech M.D.

Fil-kultura tagħna, il-Milied huwa festa antika hafna li magħha hemm marbuta hafna drawwiet reliġużi u socjali li avolja forsi whud spicċaw baqghalna tifkira tagħhom fil-qwiel. Dawn il-qwiel jirriflettu hafna l-interess ta' dawk ta' qabilna. Juru, fost l-ohrajn, osservazzjoni mill-qrib tan-natura u ta' l-istagħni; interessa fl-agrikultura, fl-ikel, fil-futur; l-effetti tal-maltemp, tal-kesha, tal-ferħ etc, etc ... insomma juru hafna aspetti li (b'xorti tajba) għadhom jidhru familjari.

Wara z-zriegħ u l-hrit tal-Ġarifa jkun wasal iz-zmien li tingabar l-ghodda 'bejn il-Qala (Kuncizzjoni) u l-Milied, erfa' l-mohriet minn halq il-wied'. Dan ukoll jigri fir-Rebbiegha 'f'April u fil-Milied nehhi l-mohriet mill-wied'. Ghax sal-Milied ir-raba' jkun mahdum, imsaqqi u qed jikber gmielu tant li 'il-Milied nofs il-hobz u l-Għid nofs l-inbid' ghax sal-Milied nofs il-prodotti jkunu lesti u ghall-Ġhid d-dwieli jkun kabbru sew. Dari kulhadd kien jinteressah x'ser ikunu l-ucuh tar-raba', x'ser igib it-temp u x'sena gdida gejja 'x'hin jasal il-Milied l-hegga tax-Xitwa tkun diga' bdiet'.

Dari l-festi tal-qaddisin kien jtuhom importanza, jharsuhom u juzawhom bhala kalendarji (aktarx agrikoli) u huma prominenti fil-qwiel 'f'Santa Katrini (25 ta' Novembru) il-Milied jibqagħlu xahar gentili'.

Mal-Milied ix-Xitwa tkun dahlet sewwa u sikkit maltemp. Il-passa tkun ghaddiet allura 'la jasal il-Milied erfa' xkubettietek fuq il-farxa tal-bieb'. Il-kesha tibda tinhass sewwa 'fil-Milied iz-ziemel hdejn il-gamra jsahħan wirkieħ' ghax fil-kesha hafna bdiewa gieli kienu jsahħnu l-istalla.

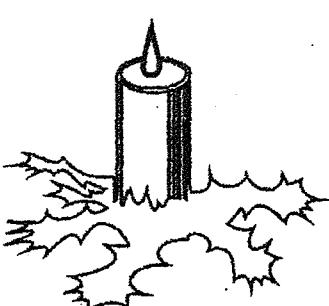
Osservazzjoni daqsxejn kurjuza hija l-konnessjoni bejn it-temp tal-Milied u l-Ġhid (Għidut iktar stramb hu t-tbassir fuq l-irwiegel.) ghax kien mahsub li bnazzi fil-Milied ifisser maltemp fl-Ġhid. 'Il-Milied fiz-zina l-Ġhid fil-kċina', u 'Meta l-Milied taħbi il-bejt, l-Ġhid fuq il-bejt'. Dan kien mahsub li hu tajjeb għal ucuħħi tar-raba' ghax 'fil-Milied bil-kappell u l-Ġhid

bil-mantar, in-nies tiekol tajjeb u l-bhejjem tixtarr ahjar'. Mid-dehra ma kienx mahsub li dan it-tbassir kien ighodd ghal kontra. Intant, ma hemmx bazi xjentifika ta' dan.

Fuq kollox il-Milied huwa festa ta' ferh, rigali u helu u fejn dari l-helu kien ferm inqas komuni kien ifisser hafna li '*il-Milied igib il-helu*'. Dan jigi mqassam fost il-hbieb ghax '*fil-Milied il-lewz naqsmuh mal-bews*'. Dari (u llum) certu tip ta' gewz zghir kien jitqassam lit-tfal li wara li jilaghbu bih kienu jiekluh. F'Għawdex dan ighidulu lewz tal-Milied. Dan hu zmien ta' ikel iktar tajjeb u daqsxejn iktar mis-soltu u ta' mistriċi iktar ukoll. '*Meta jasal il-Milied l-omm timla l-platt bil-fiet u l-missier iqabba id-żnied* (pipa)'. Dari lejlet il-Milied kienet tkun gurnata tas-sawni u allura tajjeb li '*fil-Milied nieklu tlett darbiet*'.

Wara l-Milied ix-Xitwa tibda tiqliel. Ghall-foqra ta' dari li ma kellhomx biex jilqghu ghall-bard dan kien zmien ieħes. '*Mill-Milied il-feeq iz-zmien jibda jaġhti bil-buq* (trumbetta)'.

Preciz l-ghada tal-Milied hija l-festa ta' San Stiefnu u biex jiddeskrivu zmien-qasir hafna gieli jingħad '*mill-Milied sa San Stiefnu*'.

**NIXTEQU L-MILIED IT-TAJJEB
LILL-QARREJJA KOLLHA
TAL-FULJETT
IL-HBIEB ISEJHU**

Il-Bord Editorjali